

بسمه تعالی

سازمان جهاد کشاورزی استان

معاونت برنامه ریزی و امور اقتصادی

گزارش عملکرد اقتصادی

استان آذربایجان شرقی

در سال ۱۳۹۸

بخش کشاورزی

وضعیت اراضی کشاورزی

وسعت استان (کیلومتر مربع)	مساحت کل اراضی کشاورزی	میزان اراضی کشاورزی نسبت به وسعت استان	اراضی مرتع	جنگل
۴۵۴۸۱ ۲.۸ درصد از وسعت کشور	۱.۲۵۷ میلیون هکتار	۲۷ درصد	۲/۴۷۳ میلیون هکتار (۳ درصد از مراتع کشور)	۱۸۸ هزار هکتار یک درصد از جنگل های کشور

کل اراضی آیش	اراضی زیر کشت محصولات زراعی		اراضی زیر کشت محصولات باغی (آبی و دیم)
	دیم	آبی	
۳۶۷ هزار هکتار ۲۹ درصد	۵۸۲ هزار هکتار ۴۶ درصد	۱۹۶ هزار هکتار ۱۶ درصد	۱۱۲ هزار هکتار ۹ درصد

تولیدات زراعی:

رتبه میزان تولید در کشور ^d	درصد از کل تولید کشور ^c	میزان تولید سال زراعی ۹۷-۹۸ (تن)		میزان تولید در سال ۹۷ (تن)	محصولات عمده تولیدی استان
		عملکرد ^b	پیش بینی ^a		
۱۴	۳	۲۴۴۲۹۳۲	۲۴۵۰۰۰۰	2686082	جمع میزان تولید محصولات زراعی استان
۲	۹.۳	۵۶۴۵۵۲	۶۱۵۰۰۰	۵۹۱۲۱۰	یونجه
۸	۵.۴	۶۹۷۱۱۴	۶۹۷۰۰۰	۹۷۲۳۴۳	گندم
۱۰	۴.۳	۱۲۹۵۸۹	۱۲۹۰۰۰	۱۲۹۳۸۲	جو
۱	۲۳	۱۳۶۹۴	۱۴۰۰۰	۱۵۴۸۸	عدس
۵	۵.۷	۲۷۸۶۰۲	۲۷۸۶۰۰	۳۰۰۴۰۵	سیب زمینی
۵	۷.۵	۲۷۲۱۷	۲۱۸۰۰	۲۴۰۹۸	نخود
۱۳	۳	۸۰۰۱۳	۷۹۵۰۰	۸۷۲۵۸	پیاز
۹	۲.۹	۶۳۷۵	۶۳۰۰	۷۹۳۸	لوبیا

a پیش بینی برای پایان سال زراعی ۹۷-۹۸ (پایان شهریور سال ۹۸) می باشد.

b آمار نهائی بر اساس سامانه پهنه بندی در حال نهائی شدن می باشد

c درصد از کل تولید کشور بر اساس آمار اعلامی وزارت جهاد کشاورزی در سال ۱۳۹۸ می باشد.

d رتبه بر اساس آمار اعلامی وزارت جهاد کشاورزی در سال ۱۳۹۸ می باشد.

اهم اقدامات انجام شده مدیریت زراعت:

- رعایت اصول فنی تهیه زمین از طریق توسعه و بهبود ادوات تهیه زمین از محل خط اعتباری مکانیزاسیون با اولویت ادوات خاک ورزی حفاظتی
- رعایت اصول فنی کاشت و توسعه کشت مکانیزه و کشت مستقیم از طریق توسعه و بهبود ماشین الات کاشت از محل خط اعتباری مکانیزاسیون

- رعایت تاریخ کاشت بموقع از طریق آموزش ، ترویج و مساعدت در تهیه و تدارک بموقع نهاده های کشاورزی
- تأمین بموقع ، راه اندازی ، کالیبراسیون و اعمال تنظیمات لازم ماشین الات مورد نیاز در کلیه مراحل
- آموزش ، ترویج و راهنمایی کشاورزان در مقدار و شیوه مصرفبذر ، کود ، سم و سایر نهاده های کشاورزی به منظور کاهش میزان بذر مصرفی ، رعایت تراکم مناسب بذر ، اعمال تغذیه
- استفاده از روشهای نوین آبیاری و بهینه سازی انتقال و مصرف آبار طریق تشکیل کلاسهای آموزشی ، ایجادمزارع نمایشی ،
- نظارت بر امر برداشت، کنترل ریزش و رعایت اصول فنی برداشت از طریق فعالیت اکیپ های کنترل و کاهش ضایعات برداشت
- توسعه کشت نشائی
- استفاده از ارقام اصلاح شده
- رعایت تناوب زراعی و پرهیز از کاشت مداوم یک محصول در یک قطعه جهت جلوگیری از افزایش جمعیت بیماریها و آفات و استفاده بهینه از مواد غذایی خاک
- نظارت بر تامین توزیعو مصرف کودهای شیمیایی و زیستی بر حسب توصیه های فنی و آزمایشات خاک
- نظارت بر تامین و توزیع بذر اصلاح شده بر اساس توصیه های ابلاغی در اقلیم های مختلف استان
- نظارت بر عملیات بوجاری و ضدعفونی بذور خود مصرفی
- نظارت بر سیستم های آبیاری ثقلی و و نوین در سطح مزارع جهت افزایش بهره وری آب
- نظارت بر عملیات کاشت ، داشت و برداشت محصولات عمده نظیر کشت نشایی ، مالچینگ و...
- نظارت بر اعمال زمانبندی مناسب مراحل کاشت، داشت و برداشت جهت افزایش عملکرد در واحد سطح
- نظارت بر عملیات تنک کاری یا خاک دهی ، تغذیه نباتی
- نظارت بر مبارزه با آفات و بیماری ها وعلفهای هرز در مراحل داشت
- نظارت بر تقویم زمانی آبیاری بر اساس نیاز آبی خاک های زراعی
- نظارت بر خرید تضمینی و نیز انبارداری اصولی محصولات زراعی
- آموزشوارتقاءفنیکارشناسانومروجین و بهره برداران
- اجرای مزارع مشاهدهای - مقایسه ای شامل: PVS و انتقال یافته های تحقیقاتی آبی و دیم
- توسعه مکانیزاسیون و کشاورزی حفاظتی
- اجرای پروژه امنیت غذایی

تولیدات باغی:

رتبه میزان تولید در کشور ^b	درصد از کل تولید کشور	میزان تولید در سال ۹۸ (تن)		میزان تولید در سال ۹۷ (تن)	محصولات عمده تولیدی استان
		عملکرد ^a	پیش بینی		
۵	۵	۸۰۰۰۰۰	۱۲۵۰۰۰۰	۷۹۷۹۰۳ ^c	جمع میزان تولید محصولات باغی استان
۱	۱۶	۶۶۰۰۰	۱۲۰۰۰۰	۷۲۰۰۳	زردآلو
۲	۱۴	۶۲۱۰۰۰	۷۰۰۰۰۰	۳۵۴۱۹۸	سیب درختی
۳	۹	۱۴۹۳۷	۳۵۰۰۰۰	۱۶۱۲۸	گردو
۵	۶	۱۴۳۰۰۰	۲۸۰۰۰۰	۲۱۷۰۸۹	انگور
؟	؟	۲۶۰۰۰	۴۲۰۰۰۰	۳۳۲۱۷	هلو و آلو و شفتالو
۲	۱۴	۱۵۵۰۰	۲۶۰۰۰	۱۴۴۰۸	گوجه
۲	۱۱	۶۵۰۰	۱۷۰۰۰	۱۲۱۲۳	آلبالو

رتبه میزان تولید در کشور ^b	درصد از کل تولید کشور	میزان تولید در سال ۹۸ (تن)		میزان تولید در سال ۹۷ (تن)	محصولات عمده تولیدی استان
		عملکرد ^a	پیش بینی		
؟	؟	۸۰۰۰	۱۱۰۰۰	۹۶۸۲	گیلاس
۴	۱۰	۱۰۰۰۰	؟	۱۱۰۱۳	بادام

a آمار سال ۹۸ در حال حاضر استخراج و نهایی نشده است.

b رتبه بر اساس آمار نامه وزارت جهاد کشاورزی در سال ۹۶ می باشد.

c پتانسیل تولید محصولات باغی در استان، ۱۰۱ میلیون تن است ولی در سال ۹۷، خسارات وارده ناشی از حوادث غیر مترقبه، باعث افت تولید به ۸۰۰ هزار تن شده است.

اهم اقدامات انجام شده مدیریت باغبانی:

- توسعه گلخانه ها
- اصلاح و بازسازی گلخانه ها
- توسعه باغات میوه (خارج از حوضه دریاچه ارومیه)
- اصلاح و نوسازی باغات درجه ۲ و حذف و جایگزینی باغات درجه ۳
- توسعه گیاهان داروئی
- توسعه گل محمدی
- افزایش تولید نهال استاندارد
- توسعه زعفران
- تغذیه باغات
- توسعه باغات در اراضی شیبدار
- مکانیزاسون باغات
- تعویض تاج درختان گردو

تولیدات دام و طیور و آبزیان:

رتبه میزان تولید در کشور	درصد از کل تولید کشور	میزان تولید در ۱۲ ماهه ۹۸ (تن)		میزان تولید در سال ۹۷ (تن)	نام محصول
		عملکرد ^b	پیش بینی ^a		
۳	۶.۵	۵۵۲۰۰	۵۳۵۶۰	۵۴۱۰۰	گوشت قرمز
۹	۳.۵	۸۵۰۷۰	۸۱۸۰۰	۸۳۰۸۷	گوشت سفید
۴	۹.۹	۹۴۵۱۰	۹۴۱۲۰	۹۰۱۰۹	تخم مرغ
۲	۱۴.۷	۱۳۷۲۶	۱۳۴۵۱	۱۳۳۱۷	عسل
۶	۵.۲	۵۵۸۹۰۰	۵۴۶۸۱۰	۵۵۷۰۰۰	شیر خام
۶	۵.۵	۸۰۷۴۰۶	۷۸۹۷۴۱	۷۹۷۶۱۳	جمع تولیدات دامی
۱۶ ^c	۱.۲	۶۸۱۲	۶۱۴۰	۵۷۷۸	گوشت آبزیان

a پیش بینی برای کل سال ۹۸ می باشد.

b عملکرد برای ۱۲ ماه می باشد.

c رتبه بر اساس آمار نامه وزارت جهاد کشاورزی در بین استان های غیر ساحلی در سال ۹۷ می باشد.

اهم اقدامات انجام شده تولیدات دامی:

- تولید پایدار، تامین امنیت غذایی و افزایش بهره‌وری در زیر بخش دام، قسمتی در قالب موافقتنامه‌ها از طریق ثبت مشخصات و رکوردگیری و هویت گذاری دامهای اصلاح شده، توسعه تلقیح مصنوعی و آمیخته‌گری در دامهای دورگ و بومی، پروژه ترکیب ژنتیکی گوسفند، بهسازی و نوسازی جایگاه و اماکن دامی، بهبود مدیریت واحدهای دامداری و قسمت دیگر با مدیریت تامین نهاده‌ها و مواد ژنی، صدور مجوزهای جدید، تامین نقدینگی و تسهیلات سرمایه‌ای و تقویت تشکل‌ها و در زیر بخش طیور با ایجاد بانک اطلاعات مرغداریه‌ها، ارزیابی عملکرد تولید در مزارع پرورش طیور صنعتی، ثبت مشخصات و رکوردگیری زنبور عسل و بهبود عملکرد نوغانداری و قسمت دیگر با مدیریت تامین نهاده‌ها، تامین تسهیلات سرمایه در گردش، تقویت تشکل‌ها و اتحادیه‌ها مطابق با برنامه اقتصاد مقاومتی صورت پذیرفته است.

اهم اقدامات انجام شده شیلات:

- ادامه حفر ۳۰۰ حلقه چاه و معرفی متقاضیان پرورش ماهی در حاشیه رودخانه ارس به سازمان آب
- شناسایی منابع آبی مستعد پرورش ماهی و ادامه حفرچاههای سطحی در حاشیه سایر رودخانه‌های پر آب و دائمی
- جذب سرمایه گذار جهت استقرارقفس درسرخداآفرین به منظور تولید ماهیان خاویاری، قزل آلا و کپور معمولی
- پیگیری اجرای پروژه حفظ و بازسازی ذخایر آرمیای دریاچه ارومیه
- بالا بردن ضریب مکانیزاسیون و راندمان تولید با تجهیز اکثر مزارع موجود به انواع دستگاههای مورد نیاز و ارتقاء بهره‌وری آب
- تامین بچه ماهی قزل آلا مورد نیاز مزارع با تعداد ۱۰ مزرعه تکثیر و ظرفیت تولید ۸۵۰۰ هزار قطعه بچه ماهی در سطح استان
- ترویج و توسعه آبی پروری در تمامی نقاط استان
- بالا بردن توجیه اقتصادی فعالیت پرورش ماهی با استفاده از انواع روشهای افزایش تولید در واحد سطح
- تجهیز مزارع موجود به انواع دستگاه‌های مورد نیاز
- ایجاد مزارع الگویی افزایش تولید در واحد سطح
- شناسایی و جذب سرمایه گذار
- ترویج و توسعه آبی مصرفی جهت افزایش سرانه مصرف آبزیان استان به ۷.۲ کیلوگرم در سال ۱۳۹۸
- برگزاری جشنواره و همایش آبی مصرفی
- معرفی متقاضیان تسهیلات بانکی

فعالیت‌های کشاورزی:

رتبه در کشور	جمع تاکنون	عملکرد در سال ۹۸		عملکرد در سال ۹۷	واحد	عنوان
		عملکرد	پیش‌بینی			
۷ ^c	۳۰۳۵۳ ^b	485	509	8110	هکتار	احداث شبکه های فرعی (ثقلی مدرن) ^a
اجرا شده ۱۰ در دست اجرا ۵	۷۱۲۳۰ ^d	اجرا شده ۳۰۸۲ در دست اجرا ۷۰۱۶	9000	2425	هکتار	احداث شبکه های آبیاری تحت فشار و خرده مالکی ^d
۳	—	—	رقم ثابت	۷۷۸۰۰۰	هکتار	وسعت اراضی زراعی
۵	—	—	رقم ثابت	۱۱۲۰۰۰	هکتار	وسعت اراضی باغی
۷	۲۲۳	۱۳۴ ^d	۱۱۰	۱۷	هکتار	گلخانه های مدرن
—	—	۱۱۹ هکتار (۱۹۹۴ مورد)	—	۱۵۱.۶۰۹۶	هکتار	عملکرد ممانعت از تغییر کاربری
۳	۱۹۸.۶ (تا آخر آذر ۹۸)	۳۲.۳ (۹ ماهه)	۱۵	۲۷.۳	هزار تن	سردخانه
۳	۲۰۹۹ (تا آخر آذر ۹۸)	۳۷۶.۰۱ (۹ ماهه)	۹۰	۱۷۷.۳	هزار تن	صنایع تبدیلی
—	۱.۹۴	۱.۹۴	۱.۹۶	۱.۹۲	اسب بخار	ضریب مکانیزاسیون کشاورزی
—	—	۷۵۰ ^e	۳۹۰۰	۳۷۳۳	نفر	میزان اشتغال
—	۳۰۸ ^f	—	—	—	هزار نفر	تعداد بهره بردار بخش کشاورزی
فعالیت های ترویجی: ۱۲ ماهه سال ۹۸						
۲	۲۰۱	۲۰۱	۲۰۱	۱۹۸	مورد	سایت الگویی
۲	۴۳۷۷	۴۳۷۷	۴۳۷۷	۳۳۴۲	مورد	تعداد واحد های تابعی سایت الگویی
۱۲	۳۶	۳۶	۳۶	۸	مورد	کانون یادگیری
۱۲	۶۸۴	۶۸۴	۶۸۴	۱۵۰	مورد	تعداد واحدهای تابعی کانون یادگیری
۴	۲۲	۲۲	۲۲	۲۲	مورد	برنامه تولید محصول گواهی شده سالم و ارگانیک ipm.ffs
۲	۱۲	۱۲	۱۲	۱۶	مورد	برنامه محوری توسعه کشاورزی پایدار ipcm
۱	۲۶	۲۶	۲۶	۲۵	مورد	طرح تحقیقی ترویجی
۳	۱۴۷	۱۴۷	۱۴۷	۱۴۱	مورد	واحد نمایشی (مزرعه، باغ، دامداری و ...)
۴	۵۵	۵۵	۵۵	۶۰	مورد	برنامه روز مزرعه
—	۶	۶	۶	۶	مورد	هفته انتقال یافته
—	۱۶	۱۶	۱۶	۱۷	مورد	نمایشگاه ترویجی
۴	۱۶	۱۶	۱۶	۱۴	مورد	جشنواره ترویجی

رتبه در کشور	جمع تا کنون	عملکرد در سال ۹۸		عملکرد در سال ۹۷	واحد	عنوان
		عملکرد	پیش بینی			
۴	۲۲۴۱۱	۲۲۴۱۱	۲۲۴۱۱	۳۳۴۶۹	نفر روز	آموزشهای ترویجی
۸	۲۰۰۸۳	۲۰۰۸۳	۲۰۰۸۳	۳۱۴۴۹		آموزش های مهارتی
-	۱۲۲۵۹۴	۱۲۲۵۹۴	۱۲۲۵۹۴	۱۴۲۸۹۵	نفر روز	دوره های آموزش انفرادی
-	۲۳۳۱	۲۳۳۱	۲۳۳۱	۲۷۹۸	نفر روز	کارگاههای ترویجی
-	۲۰۰۳	۲۰۰۳	۲۰۰۳	۱۴۰۹	نفر روز	بازدید های ترویجی
۱۱	۱۳۵۰	۱۳۵۰	۵۸۷	۲۸۵۰	دقیقه	تولید و پخش رادیویی
۱۰	۴۷۵	۴۷۵	۵۵	۶۴۰	دقیقه	تولید و پخش تلویزیونی

a استخراج رتبه بندی به لحاظ شرایط کاملاً متفاوت کیفیت آب و خاک، برای طرح های آب و خاک صحیح نیست.

b تجمعی، از اول تا سال ۹۸ (با احتساب رودخانه های مرزی)

c فقط در سال ۹۷ (فقط پرداخت مطالبات)

d اجرا شده و در حال بهره برداری

e به دلیل ابلاغ دیر هنگام تسهیلات بند الف تبصره ۱۸، تا کنون عملکرد قابل انتظاری در اشتغال سال ۹۸ رخ نداده است.

f به استناد سامانه پهنه بندی آبادی های استان

اهم اقدامات انجام شده مکانیزاسیون:

- توزیع در سال ۹۷

- انواع تراکتور ۱۲۰۵ دستگاه

- کمباین ۱۸ دستگاه

- ادوات دنباله بند ۱۲۳۶ دستگاه

- توزیع در سال ۹۸ تا آخر آذر ماه

- انواع تراکتور ۷۸۳ دستگاه

- کمباین ۴۶ دستگاه

- ادوات دنباله بند ۱۰۴۰ دستگاه

- پلاک گذاری ماشین های کشاورزی در سال ۹۷

- تشکیل پرونده پلاک گذاری به تعداد ۲۰۲۸ دستگاه

- بازدید پلاک گذاری و نصب پلاک ۱۷۲۲ دستگاه

- پلاک گذاری ماشین های کشاورزی در سال ۹۸ تا آخر آذر ماه

- تشکیل پرونده پلاک گذاری به تعداد ۸۶۷۳ دستگاه

- بازدید پلاک گذاری و نصب پلاک ۵۶۹۷ دستگاه

اهم اقدامات انجام شده مدیریت صنایع کشاورزی و نظام مهندسی کشاورزی:

صدور مجوزها

ردیف	مرجع صدور	نوع فعالیت	نوع عملیات	سال ۹۸	تجمعی (از اول تا پایان ۹۸)
۱	نظام مهندسی کشاورزی	گلخانه	تاسیس	۱۷۵	۵۷۰
			بهره برداری	۲۳	۱۴۳
۲		قارچ	تاسیس	۴	۲۸
			بهره برداری	۱	۱۷
۳		دام و طیور	تاسیس	۱۵۲	۴۳۶
			بهره برداری	۳۹	۱۹۶
۴		شیلات	تاسیس	۱۵۶	۶۳۹
			بهره برداری	۴۶	۵۲۴
۵		دام روستایی	بهره برداری	۱۱۵۳	۶۵۱۷
۶		گیاهپزشکی	بهره برداری	۶۰	۴۸۹
۷		شرکت های مکانیزاسیون کشاورزی	بهره برداری	۰	۰
۸		آزمایشگاه های آب و خاک	بهره برداری	۰	۰
-	سایر	بهره برداری	۰	۰	
ردیف	مرجع صدور	نوع فعالیت	نوع عملیات	از اول سال ۹۸ تا تاریخ گزارش	تجمعی (از اول تا تاریخ گزارش)
۹	صنایع کشاورزی	فراوری محصولات کشاورزی (باغی، زراعی، دام و طیور و شیلات)	تاسیس	۱۳۲	۱۹۳۰
			بهره برداری	۵۹	۳۸۰
۱۰		خوراک دام و طیور	تاسیس	۹	۱۲۹
			بهره برداری	۱۳	۳۵
۱۱		سردخانه	تاسیس	۲۲	۳۱۸
			بهره برداری	۱۱	۶۳
-	سایر	بهره برداری	-	-	